

Institutt for IKT og Realfag (IIR)

Eksamensoppgave i AR101015 - Grunnleggende Matematikk

Faglig kontakt under eksamen: Thais Mothé-Diniz

Tlf.: 90 23 03 04

Eksamensdato: 11.08.2017

Eksamenstid (fra-til): 09:00 - 13:00

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler:

Lærebok "Matematikk for økonomi og samfunnsfag", formelsamling og kalkulator.

Annen informasjon:

Målform/språk: Bokmål

Antall sider (uten forside): 2

Antall sider vedlegg: 0

Informasjon om trykking av eksamensoppgave Originalen er:	
1-sidig ☒	2-sidig ☐
sort/hvit ☒	farger ☐
skal ha flervalgskjema ☐	

Kontrollert av:

25.07.2017 *Magne Haugen*
Dato Sign

Hjelpemidler tillatt: Lærebok "Matematikk for økonomi og samfunnsfag", formelsamling og kalkulator. Det er IKKE tillatt med verken løsningsforslag boken eller kalkulator med nettverk tilgang

All that a man ignores does not exist for him. Hence the universe of each one comes down to the size of their knowledge.

– Albert Einstein

Oppgave 1

1. Skriv så enkelt som mulig

(a) $a(a^2 + 3a + 4) \div a^2(a - 5)$

(b) $\frac{24s^3t^3u^{10}t^{-2}a}{6t^4u^53a^2}$

(c) $\frac{2xz^2}{y^2} : \frac{(2xy)^2}{z^2y}$

2. Løs ulikheten $(-x^2)(3 - x)(3 + x) \leq 0$

3. Løs likningssett

$$\begin{cases} 6x + 2y - 1 = 0 \\ 2y - 4x = 4 \end{cases}$$

Oppgave 2

1. Faktoriser $x^2 - x - 2$
2. Utfør polynomdivisjonen

$$(2x^3 + 3x^2 - 3x - 2) : (x - 1)$$

3. Løs likningen $10^{-2x} = 10000$

Oppgave 3

Gitt funksjonen $f(x) = 2x^3 + 3x^2 - 3x - 2$

1. Finn funksjonens nullpunkter når du får oppgitt at $f(1) = 0$
2. Avgjør når $f(x)$ vokser, og når $f(x)$ avtar, og finn eventuelle lokale maksimums- og minimumspunkter.
3. Lag en skisse av grafen til f .
Ved beregning av funksjonsverdier kan du regne med tilnærmede verdier for x -verdiene funnet i (2).
4. Finn funksjonens vendepunkt, og bestem likningen for tangenten i dette punktet.

Oppgave 4 En vinprodusent lager en vin hvor prisen øker med lagring.
Man regner en prisutvikling per flaske til

$$p(t) = 200 - 150e^{-0,5t} \quad (1)$$

hvor t er tiden i år etter at vinen ble tappet på flasker.

1. Hva er prisen etter 3 år?
Ved lagring og ettersyn oppstår det brekkasje og svinn som tilsvarer 3 % av kvantum til enhver tid. Det vil si at hvis produksjonen er N flasker, vil tilgjengelig salgskvantum til enhver tid være

$$K(t) = Ne^{-0,03t} \quad (2)$$

Brutto salgsinntekt vil altså bli $I(t) = p(t)K(t)$

2. Ved hvilket tidspunkt bør produsenten selge dersom $I(t)$ skal bli størst mulig?

Oppgave 5 En person på 40 år ønsker å tegne en pensjonsforsikring, men vil først vurdere lønnsomheten av forsikringen.
Den årlige premien er på kr 7000 frem til en er 60 år (i 20 år).
Dette gir i pensjon kr 80 000 per år fra en er 61 til en er 67 år (i 7 år).

1. Vurder om denne forsikringsordningen vil lønne seg med en kalkulasjonsrente på 12% per år.
↪ Husk at egen sparing skjer med første beløpet ved fylte 40 år og det siste ved fylte 60 år.
↪ For å regne ut om det lønner seg, må du også kalkulere hvor stor er samlede pensjonens verdi ved fylte 60 år av annuiteten som skal utbetales over 7 år til samme rente på 12%.
2. På grunn av skattefradrag regner en med å få 40% av den årlige premien fratrukket skatten. Hvordan vil da lønnsomheten være?
3. Hvis en ser bort fra skattefordelen, hvor lenge må en spare selv for å kunne ordne en slik pensjonsforsikring på egen hånd?